

Raport – dotyczący wskazania branż podstawowych i wspierających rozwój miasta Lublin

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**WOJEWÓDZTWO
LUBELSKIE**

**UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO**

Przedmiot zamówienia realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013

Spis treści

Wskazanie branż podstawowych i wspierających dla rozwoju miasta	4
Charakterystyka branż dla rozwoju miasta Lublin	9
Przemysł spożywczy	9
BPO/SSC	10
Informatyka i telekomunikacja (ICT)	13
Logistyka i transport	14
Energia odnawialna	16
Motoryzacja	17
Ochrona zdrowia i farmacja	19
Biotechnologia	21

Wskazanie branż podstawowych i wspierających dla rozwoju miasta

Cele

Proces wyboru branż dla Lublina miał na celu wskazanie, jakie sektory są kluczowe z punktu widzenia obecnego i przyszłego rozwoju Miasta. Lista branż kluczowych dla rozwoju Lublina stanowić ma ponadto „wskazówkę” dla władz miasta, na jakich obszarach w szczególności powinny koncentrować się działania związane z pozyskiwaniem inwestorów.

Obserwacje Deloitte, w tym rozmowy z przedstawicielami lubelskiego sektora przedsiębiorstw wskazały, że gospodarka Lublina nie posiada jednoznacznie sprecyzowanego profilu branżowego. Wysokie zróżnicowanie branżowe jest wynikiem m.in. transformacji ustrojowej, która przyczyniła się do powstania znaczącej liczby MSP oraz mikroprzedsiębiorstw poza obszarem sektorów tradycyjnie rozwiniętych w Lublinie, takich jak np. przetwórstwo rolno-spożywcze.

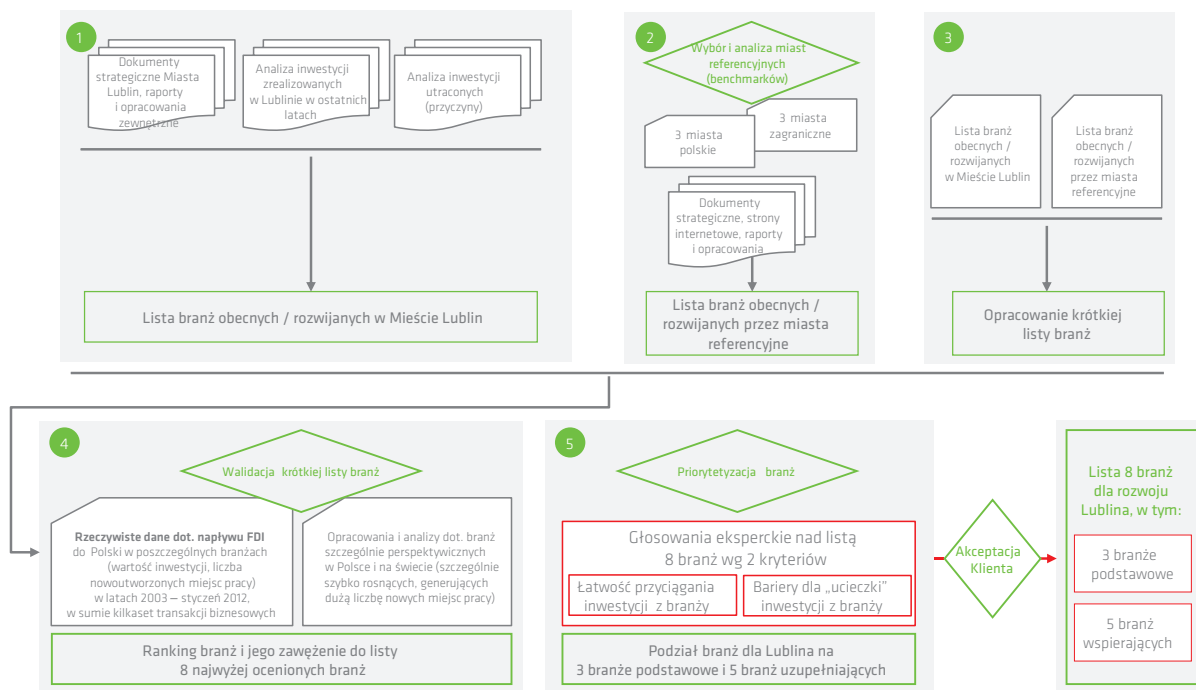
Celem procesu identyfikacji branż dla Lublina było również wyznaczenie listy potencjalnych inwestorów, którzy na kolejnym etapie prac projektowych zostali objęci wywiadami realizowanymi przez zespół projektowy Deloitte.

Podejście do wyboru branż dla Lublina

Proces wyboru branż dla Lublina składał się z następujących pięciu etapów:

1. Wypracowanie listy branż obecnych / rozwijanych w Mieście Lublin
2. Wypracowanie listy branż obecnych / rozwijanych przez miasta referencyjne
3. Skompilowanie krótkiej listy branż dla Lubina
4. Walidacja krótkiej listy branż i wskazanie 8 branż dla Lubina
5. Priorytetyzacja branż oraz wyróżnienie branż podstawowych i uzupełniających.

Wizualizację procesu wyboru branż dla Lublina prezentuje poniższy schemat.

Schemat 1. Schemat logiczny procesu wyboru branż dla Lublina

Źródło: Opracowania własne Deloitte

Ad. 1 Wypracowanie listy branż obecnych / rozwijanych w Mieście Lublin

Działania:

- Pozyskanie i analiza dokumentów strategicznych Miasta Lublin oraz publikacji, raportów i opracowań zewnętrznych dot. rynku lubelskiego.
- Pozyskanie informacji nt. inwestycji realizowanych oraz dotychczas zrealizowanych w Lublinie w ostatnich latach.
- Analiza informacji na temat inwestycji w Lublinie, w tym inwestycji utraconych (analiza przyczyn rezygnacji inwestora z planowanej inwestycji / wycofania się z Miasta).

Rezultat:

- Lista kluczowych branż obecnych oraz rozwijanych w Mieście Lublin.

Schemat 2. Miasta referencyjne ("peer grupa") wybrane na potrzeby procesu selekcji branż dla rozwoju Lublina

	Miasta o zbliżonej charakterystyce / potencjale do Lublina	Miasta "liderzy" w zakresie rozwoju gospodarczego i pozyskiwania inwestycji
Miasta polskie	Olsztyn Białystok	Poznań
Miasta zagraniczne	Cluj -Napoca (Rumunia) Ostrava (Republika Czeska)	Cork (Irlandia)

Źródło: Opracowania własne Deloitte

Ad. 2 Wypracowanie listy branż obecnych / rozwijanych przez miasta referencyjne

Działania:

- Wybór miast referencyjnych krajowych i zagranicznych („peer grupy”), w tym:
  - Miast o zbliżonej charakterystyce do Lublina (pod względem takich czynników jak: wielkość, potencjał demograficzny, lokalizacja w tym odległość od głównego ośrodka decyzyjnego i ekonomicznego kraju).
  - Miast będących liderami w zakresie rozwoju gospodarczego i pozyskiwania inwestycji.
- Określenie listy sektorów obejmującej sektory rozwinięte oraz sektory szczególnie promowane przez miasta referencyjne.

Rezultat:

- Lista 6 miast referencyjnych („peer grupy”) obejmującej Olsztyn, Białystok, Poznań, Cluj-Napoca, Cork.
  - Olsztyn, Białystok (miasta polskie o charakterystyce zbliżonej do Lublina).
  - Poznań (miasto polskie postrzegane, jako jeden z „liderów” w zakresie rozwoju gospodarczego i zdolności absorbowania inwestycji).
  - Cluj-Napoca i Ostrava (miasto zagraniczne o charakterystyce i potencjale zbliżonym do Lublina).
  - Cork (miasto zagraniczne, postrzegane, jako jeden z „liderów” w zakresie rozwoju gospodarczego i zdolności absorbowania inwestycji).
- Lista branż obecnych oraz rozwijanych przez miasta referencyjne.

Ad. 3 Skompilowanie krótkiej listy branż dla Lublina

Działania:

- Zestawienie w jedną listę branż obecnych / rozwijanych przez Lublin oraz przez miasta referencyjne.
- Wykluczenie „duplikatów”, tj. branż powtarzających się dla analizowanych miast.

Rezultat:

- Krótka lista branż dla rozwoju Lublina

Ad. 4 Walidacja krótkiej listy branż i wskazanie 8 branż dla Lubina

Działania:

- Walidacja krótkiej listy branż w oparciu o:
  - Rzeczywiste dane dot. napływu inwestycji bezpośrednich (FDI) do Polski w poszczególnych branżach (wartość inwestycji, liczba nowoutworzonych miejsc pracy) w latach 2003 – styczeń 2012.
  - Opracowania i analizy dot. branż szczególnie perspektywicznych w Polsce i na świecie (szczególnie szybko rosnących, generujących dużo nowych miejsc pracy)
- Kwantyfikacja wyników (sumy uzyskanych punktów) dla każdej branży z krótkiej listy.
- Stworzenie rankingu branż z krótkiej listy oraz wyselekcjonowanie 8 branż z najwyższą oceną.

Rezultat:

- Finalna lista 8 branż dla rozwoju Lublina.

Ad. 5 Priorytetyzacja branż oraz wyróżnienie branż podstawowych i uzupełniających.

Działania:

- Pozyskanie opinii ekspertów z Polski i z zagranicy służących ocenie 8 branż wytypowanych dla Lublina z punktu widzenia następujących kryteriów¹:
  - Kryterium 1: „Łatwość” przyciągania inwestycji w danej branży przez miasto
  - Kryterium 2: Bariery dla relokacji („ucieczki”) inwestorów z danej branży z miasta
- Agregacja wartości ocen przyznanych poszczególnym branżom przez ekspertów Deloitte
- Wyróżnienie spośród listy 8 branż dla rozwoju Lublina zestawienia branż podstawowych (3 branże z najwyższą łączną oceną w/w kryteriach) i wspierających (pozostałe 5 branż).

Rezultat:

- Lista branż podstawowych oraz wspierających dla rozwoju Lublina, w tym²:

① Tabela ze zagregowanymi wartościami ocen przyznanych przez ekspertów Deloitte poszczególnym sektorom stanowi załącznik do niniejszego opracowania

② Kolejność odpowiada sumie punktów uzyskanych przez daną branżę, jako rezultat ocen nadanych przez ekspertów Deloitte. Branże „logistyka i transport” oraz „energetyka odnawialna” uzyskały analogiczną liczbę punktów i ulokowały się na 4-tej pozycji w rankingu branż.

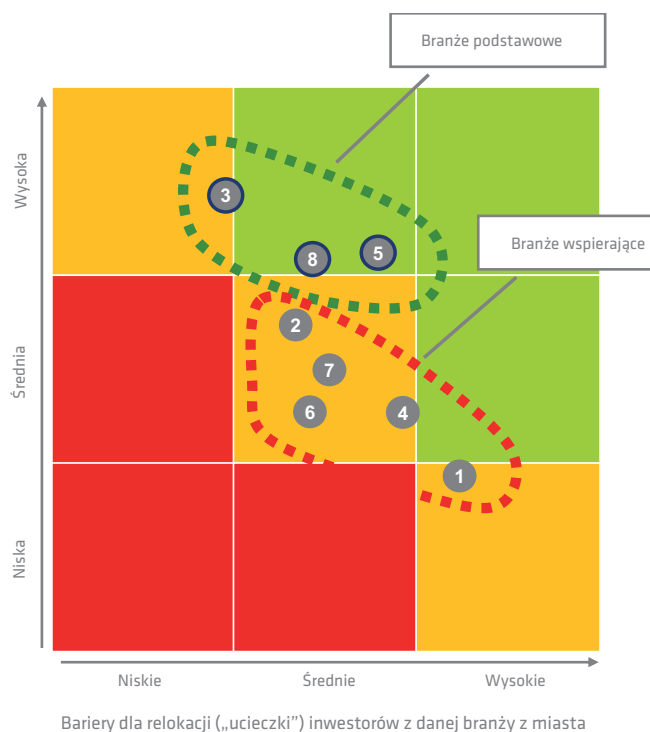

Schemat 3. Macierz selekcji branż podstawowych i wspierających dla rozwoju Lublina

Branże dla rozwoju Lublina:	Pozycja w rankingu branż
1 Motoryzacja	5
2 Logistyka i transport	4
3 BPO/SSC	2
4 Energia odnawialna	4
5 Przemysł spożywczy	1
6 Biotechnologia	7
7 Ochrona zdrowia i farmacja	6
8 Informatyka i telekom. (ICT)	3

„Łatwość” przyciągania inwestycji w danej branży przez miasto

- 3 branże podstawowe (Przemysł spożywczy, BPO/SSC, Informatyka i telekomunikacja)
- 5 branż wspierających (Logistyka i transport, Energia odnawialna, Motoryzacja, Ochrona zdrowia i farmacja, Biotechnologia)

Źródło: Opracowania własne Deloitte

Charakterystyka branż dla rozwoju miasta Lublin

W poniższej sekcji dokonano syntetycznej charakterystyki branż wskazanych dla rozwoju Lublina. Charakterystyka każdej z branż obejmuje przyjętą definicję danej branży, listę kluczowych determinantów atrakcyjności (potencjału) branży oraz wyzwań stojących przed jej rozwojem.

Branże zaprezentowane zostały w kolejności, odpowiadającej pozycji danej branży w rankingu opracowanym przez zespół projektowy Deloitte, tj.:

- Przemysł spożywczy
- BPO/SSC
- Informatyka i telekomunikacja
- Logistyka i transport
- Energia odnawialna
- Motoryzacja³
- Ochrona zdrowia i farmacja
- Biotechnologia.

Przemysł spożywczy

Branża spożywcza obejmuje producentów artykułów spożywczych (w tym produktów i półproduktów spożywczych). Do branży spożywczej zaliczono również dostawców technologii, usług i komponentów wykorzystywanych na potrzeby produkcji żywności oraz usług gastronomicznych.

Determinanty atrakcyjności sektora

- Przemysł spożywczy stanowi jedną z głównych branż wytwórczych w Polsce, zatrudniając ok. 0,5 mln osób. Na branżę spożywczą przypada ponad 20% ogólnej produkcji w Polsce.
- Województwo lubelskie stanowi jeden z głównych w kraju ośrodków przemysłu spożywczego. Na atrakcyjność województwa lubelskiego dla rozwoju branży spożywczej wpływ mają m.in.:
  - Rolnicza struktura regionu ze znaczącą liczbą dostawców produktów rolnych wykorzystywanych w przemyśle spożywczym
  - Bliskość do wschodnich granic kraju – dostęp do znaczących odbiorców z rynków wschodnich

③ Branże „logistyka i transport” oraz „energetyka odnawialna” uzyskały analogiczną liczbę punktów w rankingu Deloitte.

④ Centralna Biblioteka Rolnicza, www.cbr.edu.pl

⑤ Przykładem jest tzw. „afera solna” dot. zastosowania soli przemysłowej w przetwórstwie spożywczym.

⑥ CIMA, Chartered Institute of Management Accountants.

- Istotny wpływ na rozwój polskiego przemysłu spożywczego miało wejście Polski do struktur UE i otwarcie na nowe rynki zbytu. W ciągu trzech lat po wejściu Polski do Unii Europejskiej eksport zwiększył się ponad dwukrotnie⁴.

Wyzwania

- Główne wyzwania dla rozwoju polskiego (w tym lubelskiego) przemysłu spożywczego to m.in.:
  - Brak stabilizacji na rynkach wschodnich (w szczególności Rosji), jednych z ważniejszych rynków zbytu dla polskich produktów spożywczych.
  - Konkurencja ze strony eksportu wysoko przetworzonych produktów spożywczych z Europy Zachodniej.
  - Wysokie wymagania pod względem higieny i bezpieczeństwa produktów ze strony regulacji UE.
  - Pojawiające się przypadki negatywnego PR / informacji, deprecjonujących wizerunek polskich produktów spożywczych⁵.

BPO/SSC

Branża BPO/SSC obejmuje dostawców usług na rynku centrów usług wspólnych (ang. Shared Service Center - SSC) oraz usług obsługi outsourcingowej dla biznesu (ang. Business Process Outsourcing - BPO), w tym m.in. w obszarach usług finansowo-księgowych, IT, prawnych, inżynierskich, obsługi klienta.

Determinanty atrakcyjności sektora

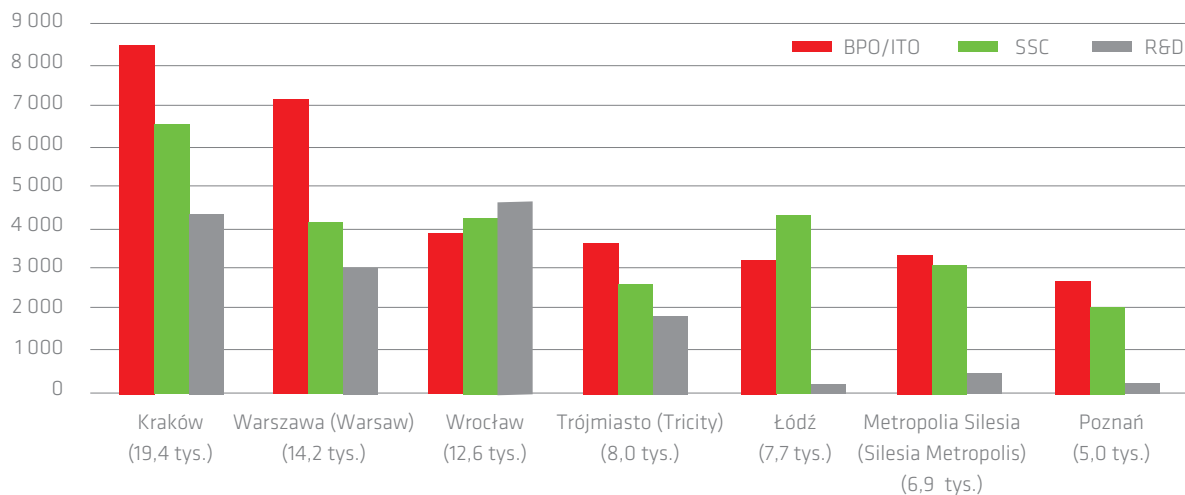
- Zgodnie z opinią analityków rynku, znaczenie Polski jako lokalizacji dla centrów BPO i SSC systematycznie rośnie. Analiza aktualnych trendów wskazuje, że w przeciągu najbliższych lat zatrudnienie w sektorze BPO/SSC podwoi się w stosunku do stanu obecnego⁶.
- Alternatywne szacunki Związku Liderów Sektora Usług Biznesowych wskazują, że obecne zatrudnienie w polskim sektorze BPO/SSC na poziomie ok. 40 tys. osób (generowane przez ok. 200-300 firm) zwiększy się w okresie najbliższych lat do poziomu 70 tys. osób.
- Do głównych czynników wpływających na pozytywne postrzeganie Polski, jako atrakcyjnej lokalizacji dla usług

BPO/SSC należą m.in. dogodne położenie geograficzne, wykwalifikowani pracownicy ze znajomością różnych języków obcych, niższe oczekiwania płacowe w porównaniu do krajów Europy Zachodniej. Znaczenie w/w czynników pozytywnie lokuje Lublin wśród innych miast Polski.

- Istotne znaczenie dla rozwoju usług BPO/SSC ma zaplecze naukowe. Przedsiębiorstwa z sektora usług dla biznesu często współpracują z uczelniami wyższymi przy poszukiwaniu zasobów ludzkich⁷. Dlatego centra BPO/SSC szczególnie często lokowane są w miastach będących rozpoznawalnymi ośrodkami akademickimi.

⁷ Sektor BPO/SSC szansą dla bezrobotnych, eGospodarka.pl, www.egospodarka.pl/

Tabela 1. Liczba zatrudnionych w głównych ośrodkach BPO/SSC, R&D w Polsce.

- Rozwój sektora BPO/SSC wspierają i promują w Polsce liczne organizacje i stowarzyszenia (m.in. Fundacja Instytutu Outsourcingu, Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych), których celem jest wspieranie rozwoju usług outsourcingowych oraz zacieśnianie relacji biznesowych.

Źródło: ARAW, www.araw.pl

Wyzwania

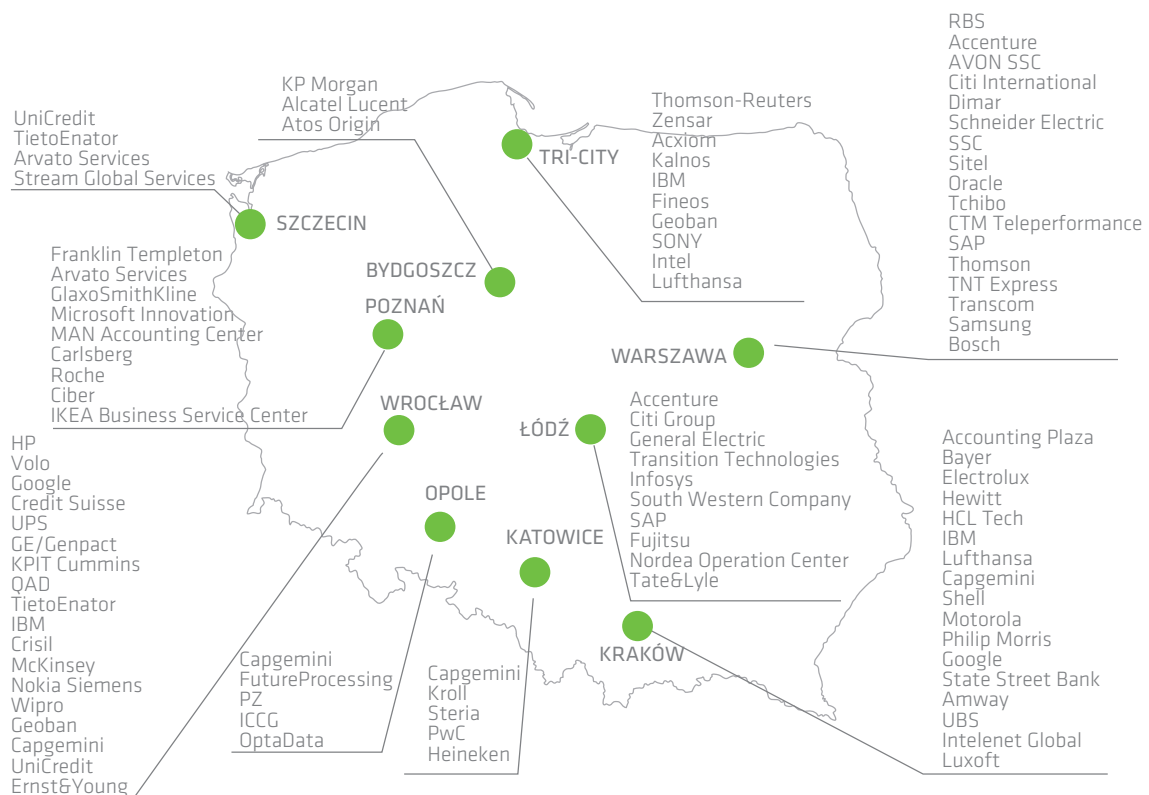
- Firmy outsourcingowe przy poszukiwaniu lokalizacji, obok kryterium dostępności wykwalifikowanych zasobów ludzkich, w istotnym stopniu kierują się również kryterium dostępności wolnej powierzchni biurowej. Z analiz Deloitte wynika, że obecne zasoby infrastruktury biurowej Lublina wymagają dalszej rozbudowy w celu dostosowania do potencjalnych inwestorów branży BPO/SSC.
- Istotne jest właściwe dostosowanie oferowanej powierzchni biurowej do specyficznych potrzeb najemców sek-

© Wywiad z Łukaszem Maciakiem, Fundusz Nieruchomości "Arka", opublikowany w Gazecie Wyborczej Centrami biznesowymi konkurujemy z Indiami, 06 stycznia 2012 r.

tora BPO/SSC (zaawansowana infrastruktura teleinformatyczna o odpowiedniej przepustowości, wysoki udział przestrzeni niezdekorowanych – tzw. open-space). Wymogi branży powinny być tym samym brane pod uwagę przez deweloperów już na etapie projektowania budynków.

- Mimo, iż prognozy dla sektora BPO/SSC na najbliższe lata są dla Polski optymistyczne, stały postęp technologiczny przyczynia się do stopniowej automatyzacji procesów biznesowych i zmian w wymaganiach stawianych pracownikom centrów obsługi biznesu⁸. Konieczne jest tym samym śledzenie z wyprzedzeniem trendów i właściwe planowanie inwestycji w edukację oraz pogłębianie wiedzy eksperckiej potencjalnych przyszłych pracowników sektora BPO/SSC.
- Przy lokowaniu inwestycji w sektorze BPO/SSC istotne znaczenie odgrywa dotychczasowe pozytywne doświadczenie danej lokalizacji/miasta w pozyskiwaniu inwestorów. Wyzwaniem stojącym przed Lublinem jest zbudowanie odpowiedniego portfolio („success track”) zrealizowanych inwestycji BPO/SSC, stanowiącego magnes dla nowych inwestorów w tym sektorze.

Schemat 4. Mapa lokalizacji kluczowych inwestycji BPO/SSC w Polsce

Źródło: PAiIZ, www.paiz.gov.pl

Informatyka i telekomunikacja (ICT)

Branża ICT obejmuje przedsiębiorstwa świadczące usługi teleinformatyczne oraz producentów urządzeń, oprogramowania i podzespołów mających wykorzystanie w obszarze teleinformatyki.

Determinanty atrakcyjności sektora

- Łączna wartość polskiego rynku teleinformatycznego wynosi ok. 25 mld EUR, z czego ok. $\frac{3}{4}$ przypada na segment telekomunikacji, $\frac{1}{4}$ na informatykę. W segmencie informatyki, największy udział ma sprzedaż sprzętu cyfrowego, następnie usługi informatyczne oraz oprogramowanie.
- Pomimo wielkości, rynek ICT w Polsce wykazuje jeszcze istotny potencjał wzrostu (wartość polskiego rynku jest dwukrotnie niższa niż hiszpańskiego, pomimo porównywalnej liczby konsumentów).
- W wysoko rozwiniętych krajach UE, np. w Wielkiej Brytanii, Hiszpanii oraz w Niemczech, wartość segmentu informatycznego jest porównywalna do telekomunikacyjnego. W Polsce znaczące dysproporcje pomiędzy dominującym segmentem telekomunikacyjnym, a znacznie mniejszym segmentem informatycznym, mogą wskazywać na istniejący znaczący potencjał rozwoju rynku informatycznego⁹.
- W Polsce ok. 60% gospodarstw domowych posiada komputer, a 40% dostęp do szerokopasmowego internetu. W przybliżeniu 20% społeczeństwa korzysta z usług bankowości elektronicznej. W/w wskaźniki plasują Polskę poniżej średniej dla wysoko rozwiniętych gospodarek Europy Zachodniej, Ameryki Północnej czy Japonii, wskazując jednocześnie na potencjał rozwoju rynku ICT w Polsce.
- Dalsza informatyzacja kraju poprzez zbudowanie społeczeństwa informacyjnego jest również jednym z celów rządu polskiego, zgodnego m.in. z założeniami Strategii Lizbońskiej.

⁹ Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji, www.piiit.org.pl

Wyzwania

Do głównych wyzwań, warunkujących dalszy rozwój rynku ICT zaliczyć można m.in.:

- Konieczność kontynuacji procesu liberalizacji rynku telekomunikacyjnego,
- Powstrzymanie odpływu polskich specjalistów ICT za granicę (w szczególności do innych państw UE),
- Konieczność promocji sektora ICT na poziomie centralnym przez rząd / instytucje publiczne,
- Konieczność dalszej cyfryzacji administracji publicznej,
- Rozszerzanie możliwości elastycznych form zatrudnienia przez pracodawców,
- Stosunkowo wysokie w relacji do zarobków ceny sprzętu informatycznego i usług telekomunikacyjnych.

Logistyka i transport

Branża logistyki i transportu obejmuje firmy, których działalność związana jest z realizacją usług transportu osób i towarów, magazynowania, spedycji i logistyki, a także dostawców usługi i systemów wspomagających w/w obszary działalności (tj. transport, magazynowanie, spedycję i logistykę).

Determinanty atrakcyjności sektora

- Utrzymany w Polsce wzrost gospodarczy, pomimo światowego spowolnienia gospodarczego, oraz rosnąca wymiana handlowa wpływać powinny w długiej perspektywie na dalszy rozwój rynku logistyki i transportu w Polsce.
- Na wzrost rynku logistyczno-transportowego wpływ mają obecne tendencje związane z redukcją przez przedsiębiorstwa kosztów działalności operacyjnej. Sprawia to, że funkcje transportowe i logistyczne coraz częściej powierzane są wyspecjalizowanym firmom. W efekcie prowadzi to do stosunkowo stabilnego wzrostu rynku i pojawianiu się na nim nowych graczy.
- Tendencja do redukcji kosztów operacyjnych skutkuje coraz powszechniejszym zjawiskiem przenoszenia produkcji (całości bądź części) do regionów oferujących niższe koszty, w tym m.in. do państw Europy

Środkowo-Wschodniej. Powoduje to wzrost zapotrzebowania na usługi transportowe i logistyczne. Lublin wydaje się być korzystnie ulokowany w ciągu tras tranzytowych łączących Europę Zachodnią z państwami Europy Wschodniej.

- Czynnikiem korzystnym z punktu widzenia rozwoju rynku transportowo-logistycznego w regionie lubelskim jest struktura lokalnego sektora produkcyjnego z istotnym udziałem produkcji rolno-spożywczej. Bliskość wschodnich granic Polski powoduje, że Lublin może równolegle stanowić bazę dla firm transportowo-logistycznych obsługujących eksport żywności do krajów Europy Wschodniej.
- Szansą dla rozwoju sektora transportowego i logistycznego (także w regionie lubelskim) jest liberalizacja rynku transportowego i napływ do Polski przewoźników zagranicznych.
- W ostatnich latach obserwuje się wzrost popytu na nowe punkty przeładunkowe, zwłaszcza centra dystrybucyjne. Preferowane lokalizacje to okolice węzłów logistycznych oraz korytarzy transportowych, tereny o korzystnej lokalizacji komunikacyjnej i relatywnie niskiej cenie.

Wyzwania

- Do efektywnego funkcjonowania systemu transportowo-logistycznego niezbędna jest odpowiednia infrastruktura drogowa. Obecny stan infrastruktury jest główną barierą dla funkcjonowania i rozwoju rynku transportowego oraz rynku obiektów magazynowych w Polsce, w tym w regionie Lublina. Zgodnie z wytycznymi nowego okresu programowania, udział środków UE na finansowanie "twardej" infrastruktury (w tym transportowej) w latach 2014-2020 ulegnie istotnemu zmniejszeniu.
- W przypadku przewozów na trasach łączących kraje Europy Wschodniej z Europą Zachodnią, pomijając bariery o charakterze technicznym wynikające m.in. z różnic w szerokości torów, istotnym zagrożeniem jest realizacja przewozów międzynarodowych z pominięciem terytorium Polski, głównie drogą morską¹⁰.
- Bariery dla rozwoju rynku transportowego (w szczególno-

¹⁰ Przykładem pominięcia terytorium Polski może być umowa zawarta pomiędzy kolejami niemieckimi (DB) i rosyjskimi (RZD) o realizacji przewozów poprzez połączenie kolejowo-promowe poprzez rosyjskie porty morskie.

⑪ Badanie przeprowadzone na zlecenie banku ING (Rynek transportu i logistyki w Polsce).

⑫ Raport analityczny „Polska w czołowie krajów Europy Środkowo- Wschodniej w rozwoju rynku energii odnawialnej”, Frost & Sullivan, 21 maja 2010 r.

⑬ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych.

⑭ Uchwała Rady Ministrów nr 202/2009 w sprawie Polityki energetycznej Polski do 2030 roku, Ministerstwo Gospodarki, www.mg.gov.pl

ści transportu drogowego) są rosnące koszty działalności przewoźników, w szczególności ceny paliw i koszty zatrudnienia.

- Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami, trzy czwarte respondentów (przedstawiceli rynku transportowo-logistycznego) wśród głównych czynników utrudniających rozwój przedsiębiorstw transportowych i logistycznych, oprócz rosnących kosztów działalności, wymieniło niedobory wykwalifikowanych pracowników (w tym nie tylko kierowców, ale również specjalistów, np. spedytorów)¹¹.

Energia odnawialna

Branża energii odnawialnej obejmuje producentów i dostawców usług, rozwiązań i technologii znajdujących zastosowanie w obszarze energetyki, ze szczególnym uwzględnieniem energetyki wykorzystującej odnawialne źródła energii. Do branży tej zaliczono również firmy z obszary tzw. czystych technologii, tj. dostawców usług, rozwiązań i technologii służących ochronie środowiska, ograniczeniu zużycia surowców nieodnawialnych i/lub kreujących mniej odpadów w porównaniu do konwencjonalnych technologii.

Determinanty atrakcyjności sektora

- W opinii analityków rynku, Europa Środkowo-Wschodnia, w tym Polska staje się coraz bardziej atrakcyjna dla inwestorów zagranicznych z sektora energetyki odnawialnej¹². Czynnikiem w istotnym stopniu stymulującym rozwój rynku jest aspekt regulacyjny - nałożony przez Unię Europejską obowiązek 20% udziału energii odnawialnej w produkcji całkowitej energii w państwach członkowskich UE w 2020 r.¹³
- Wywiązanie się z w/w obowiązku przez państwa członkowskie wymogło konieczność dostosowania polityki energetycznej, ustanowienia systemu kolorowych certyfikatów oraz nałożenie obowiązku zakupu energii wyprodukowanej ze źródeł odnawialnych.
- W dokumencie strategicznym „Polityka energetyczna Polski do roku 2030” przyjętym przez polski rząd, plany wykorzystania odnawialnych zasobów energii zostały wskazane jako działania priorytetowe¹⁴.

- Wypracowane przez UE plany wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE) wspierane są poprzez liczne możliwości finansowania inwestycji w tym zakresie, co przyczynia się do dalszej stymulacji rynku.
- Drugim, obok aspektów regulacyjnych, determinantem rozwoju energetyki odnawialnej jest obserwowany na przestrzeni ostatnich lat systematyczny wzrost cen konwencjonalnych nośników energii.
- Polska, w tym w szczególności województwo lubelskie, posiada korzystne warunki dla rozwoju energetyki odnawialnej. Znaczący udział terenów rolniczych i przestrzeni otwartych tworzą korzystne warunki dla rozwoju m.in. energetyki wiatrowej oraz produkcji biomasy.

Wyzwania

- Polska posiad wysoki potencjał, jeżeli chodzi o rozwój inwestycji w odnawialne źródła energii. Niemniej jednak, wzrostowi rynku towarzyszyć powinny odpowiednie rozwiązania prawne wychodzące naprzeciw wymaganiom, jakie niesie ze sobą rozwój tej gałęzi gospodarki.
- W opinii wielu ekspertów rynku energetycznego, obowiązujące w Polsce rozwiązania regulacyjne nadal wymagają dostosowania w celu minimalizacji istniejących barier rozwoju tego rynku. Wpływ władz miasta Lublin na ogólnokrajowe zmiany regulacyjne jest stosunkowo ograniczony.

Motoryzacja

Na potrzeby przyszłych działań władz miasta Lublin rekomenduje się przyjąć szeroką definicję branży motoryzacyjnej, rozumianej jako rynek producentów pojazdów mechanicznych (w tym samochodów osobowych, ciężarowych, autobusów i motocykli oraz pojazdów specjalnych, przemysłowych i rolniczych), ich poddostawców wytwarzających / dostarczających specjalistyczne części, zespoły, urządzenia i technologie do pojazdów.

W przyjętej definicji branża motoryzacyjna obejmuje również rynek usług serwisowych, części zamiennych i akcesoriów.

¹⁵ Raport: Polski rynek motoryzacyjny. Ocena otoczenia gospodarczego. Polska gospodarka w opinii przedsiębiorców z branży motoryzacyjnej, 2012. Raport stanowi podsumowanie wniosków z badania przeprowadzonego przez Deloitte wśród polskich przedsiębiorców z sektora motoryzacyjnego.

¹⁶ j/w

¹⁷ j/w

Determinanty atrakcyjności sektora

- 60% przedsiębiorców działających w branży motoryzacyjnej ocenia, że Polska przez okres najbliższych 5-10 lat będzie bardzo atrakcyjnym rynkiem do lokowania nowych inwestycji¹⁵.
- Szczególnie istotnym czynnikiem przyciągającym inwestorów z branży motoryzacyjnej jest polski rynek pracy, cechujący się dostępnością wykwalifikowanej i efektywnej siły roboczej o wysokiej jakości usług oraz kadrą kierowniczą o wysokim potencjale rozwoju. Przedstawiciele rynku motoryzacyjnego pozytywnie ocenili polski rynek pracy w kontekście dostępności wykwalifikowanej siły roboczej (43% pozytywnych wskazań), jakości i efektywności pracy (23%) oraz poziomu wykształcenia i potencjału kadry kierowniczej (20%)¹⁶.
- Szansą dla dalszego rozwoju branży motoryzacyjnej w Polsce jest współpraca transgraniczna z innymi krajami regionu Europy Środkowo-Wschodniej³. Lublin w tym zakresie jest korzystnie usytuowany w stosunku do regionów Polski północnej (korzystniejsza odległość i czas dojazdu do granicy ze Słowacją i Czechami – krajami Europy Środkowo-Wschodniej o wysokim udziale sektora motoryzacyjnego w gospodarce)
- Z perspektywy sektora motoryzacyjnego, polski rynek lokalny w większości związany jest nie tyle z samymi producentami samochodów, ale przede wszystkim z poddostawcami różnych części i komponentów. Pozyskanie mniejszych inwestorów może stanowić szansę dla Lublina (z uwagi na ograniczone zasoby w porównaniu do większych miasta jak np. Poznań)

Wyzwania

- W opinii przedsiębiorców branży motoryzacyjnej, aby w pełni wykorzystać potencjał Polski dla pozyskiwania inwestycji w branży motoryzacyjnej konieczne jest uelastycznienie zatrudnienia oraz aktywizacja jednostek samorządowych, które powinny stać się partnerami biznesowymi przedsiębiorstw lokujących na ich terenie swoje zakłady pracy. Niemal 1/2 badanych jest zdania, że obszar ten (elastyczność rynku pracy) wymaga zmian i dostosowania do potrzeb rynku¹⁷.

- Przy tworzeniu właściwych warunków rozwoju branży motoryzacyjnej w Polsce istnieje potrzeba poszerzenia współpracy z różnego rodzaju jednostkami badawczymi oraz uczelniami wyższymi¹⁹. Wyzwaniem (oraz równoległe szansą) dla Lublina jest właściwe wykorzystanie istniejącego potencjału naukowo-badawczego w dziedzinie motoryzacji, m.in. zasobów Wydziału Mechanicznego Politechniki Lubelskiej.
- W opinii przedsiębiorców branży motoryzacyjnej istnieje konieczność zaktywizowania społeczności lokalnych w tym jednostek samorządowych, które powinny stać się partnerami biznesowymi przedsiębiorstw lokujących na ich terenie swoje zakłady pracy. Kooperacja z lokalną społecznością i samorządem terytorialnym jest elementem najbardziej niepokojącym i najtrudniejszym, który w ocenie 1/3 badanych został wskazany, jako najmniej satysfakcjonujący czynnik wpływający bezpośrednio na działalność w sektorze motoryzacyjnym²⁰.

Ochrona zdrowia i farmacja

Branża ochrony zdrowia i farmacji obejmuje firmy wytwarzające produkty (w tym leki i produkty farmaceutyczne) oraz świadczące usługi służące ochronie zdrowia.

Determinanty atrakcyjności sektora

- Branża farmaceutyczna (obok biotechnologicznej) uznawana jest za wiodącą pod względem innowacyjności dziedzin gospodarki. Wartość rynku farmaceutycznego w 2011 r. osiągnęła wartość ok. 21 mld PLN (5 mld EUR). Przeciętne roczne tempo wzrostu wartości polskiego rynku farmaceutycznego w latach 2003-2010 wyniosło 6,5%. Szacunki ekspertów wskazują, że do roku 2016 szacowana wartość rynku osiągnie ponad 60 mld PLN²¹.
- Szacunki analityków rynku wskazują, że w 2013 roku wschodzące rynki farmaceutyczne, w tym Polska, odpowiadać będą nawet za połowę wzrostu globalnego rynku farmaceutycznego²². Polska należy do liderów tej grupy. Polskę charakteryzują korzystne uwarunkowania społeczno-gospodarcze i demograficzne dla rozwoju rynku farmaceutycznego (m.in. stabilny wzrost produktu krajo-

¹⁹ j/w

²⁰ j/w

²¹ Sektor farmaceutyczny i biotechnologiczny w Polsce 2011, PAiZ

²² IMS Health, www.imshealth.com

²³ PAiIZ, www.paiz.gov.pl

²⁴ PMR Publications,
www.pmrpublications.com

²⁵ PAiIZ, www.paiz.gov.pl

wego, starzejące i bogacące się społeczeństwo).

- Na rozwój rynku farmaceutycznego w Polsce korzystny wpływ ma również powszechny dostęp do opieki medycznej i pakiet świadczeń gwarantowanych.
- Zdaniem analityków rynku farmaceutycznego, pozycja Polski, jako atrakcyjnego i obiecującego rynku, już obecnie przekłada się na zachowania biznesowe znaczących międzynarodowych koncernów farmaceutycznych oraz rozwój lokalnych, polskich przedsiębiorstw.
- Polska posiada wykwalifikowane kadry specjalistów w obszarze farmacji. W roku akademickim 2009/2010 na kierunkach farmaceutycznych kształciło się ponad 8 tys. osób. Najwięcej studentów farmacji było w województwach: śląskim, lubelskim i w małopolskim²³.
- Zgodnie z danymi PAiIZ za 2010 r, spośród 30 największych globalnych przedsiębiorstw farmaceutycznych 16 posiada zakłady produkcyjne w Polsce.

Wyzwania

- W okresie krótkoterminowym, w latach 2012-2013 analitycy rynku spodziewają się raczej umiarkowanego wzrostu sprzedaży na rynku farmaceutycznym z powodu planowanych ograniczeń w wydatkach państwa na refundację leków.
- Pewnym ograniczeniem dla rozwoju rynku jest również mniejsza siła nabywczą pacjentów w wyniku wzrostu cen leków refundowanych, jako rezultat zmian w ustawie refundacyjnej²⁴
- Pod względem rozkładu geograficznego przedsiębiorstw farmaceutycznych, wyraźnie są dysproporcje pomiędzy poszczególnymi regionami Polski. Zauważalna jest przy tym wyraźna dominacja województwa mazowieckiego. Swoją siedzibę na terenie mazowieckiego ma blisko 1/3 wszystkich przedsiębiorstw farmaceutycznych w Polsce²⁵.

Biotechnologia

Branża biotechnologii obejmuje przedsiębiorstwa, których działalność związana jest z wykorzystaniem nauk przyrodniczych i inżynierskich (w szczególności w obszarze inżynierii genetycznej oraz biologii molekularnej) w celu wytwarzania produktów i świadczenia określonych usług. Do branży biotechnologicznej zaliczono również firmy dostarczające technologie, usługi oraz urządzenia wspomagające badania oraz produkcję w obszarze biotechnologii.

Determinanty atrakcyjności sektora

- Biotechnologia znajduje się na liście kierunków zamawianych ustanowionej przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Kierunek „biotechnologia” jest jednym z najpopularniejszych w Polsce - biotechnologię na 38 uczelniach wyższych studiuje prawie 26 tys. studentów, co daje ok. 6 tys. absolwentów rocznie (dane za rok akademicki 2009/2010).
- Innowacyjność branży determinuje wzrost wydatków na badania i rozwój w tym obszarze (z 2,8% ogólnej kwoty krajowych wydatków na B+R w 2005 roku do 4,6% w 2009 roku)
- Wg FDI Intelligence Polska zajmuje 11 miejsce na świecie pod względem atrakcyjności lokowania inwestycji B+R w sektorze biotechnologii.
- Polskę charakteryzują konkurencyjne koszty pracy w porównaniu do państw Europy Zachodniej.
- Polska posiada rozwiniętą bazę surowcowo-technologiczną oraz zasoby dobrze wykwalifikowanego personelu.
- Na rozwój branży biotechnologicznej pozytywnie oddziałują również wzrost sektorów okołobiotechnologicznych, np. branży farmaceutycznej, kosmetycznej itp.
- Rozwój rynku biotechnologicznego w Polsce zasilany jest również przez stosunkowo wysoką pulę środków unijnych przeznaczonych na projekty biotechnologiczne.
- Obserwowany jest systematyczny wzrost zainteresowania zagranicznych instytucji usługami laboratoryjnymi świadczonymi w Polsce. Musi on jednak być stymulowany przez proaktywne zachowanie polskich laborato-

riów – tj. zaangażowanie na rzecz pozyskania zachodnich klientów i spełnienia ich wymagań.

Wyzwania

- Konieczne jest wypracowanie w Polsce efektywnych zasad dystrybucji nakładów publicznych przeznaczanych na badania naukowe.
- Wymagane jest stworzenie krajowego systemu efektywnej redystrybucji grantów unijnych przeznaczonych na sprzęt, infrastrukturę oraz realizację badań, również w obszarze biotechnologicznym.
- Dla bardziej dynamicznego rozwoju rynku konieczna jest edukacja potencjalnych odbiorców badań biotechnologicznych (np. badań genetycznych) nt. ich istnienia i możliwości wykorzystania.
- Konieczna jest również promocja zakresu i wyników działań polskich instytucji i firm biotechnologicznych

Urząd Miasta Lublin
Wydział Strategii i Obsługi Inwestorów
Plac Litewski 1, 20-080 Lublin, Polska
Tel.: +48 81 466 25 00
fax: +48 81 466 25 01
e-mail: inwestorzy@lublin.eu
www.um.lublin.pl

autor opracowania:
Deloitte, Al. Jana Pawła II 19, 00-854 Warszawa, Polska,
Tel.: +48 22 511 08 11, +48 22 511 08 12, Fax: +48 22 511 08 13
www.deloitte.com/pl.

